

JE BOERT BETER MET

22 FEBRUARI 2023 | NUMMER 21

BOERDERIJ

**AAN DE
SLAG MET
NIEUW**

GLB

- Bufferstroken
- Landschapselementen
- Eco-regeling

SINDS 1915 HET ONAFHANKELIJKE WEEKBLAD VOOR DE LANDBOUW

Aan de slag met het **GLB**

Priegelen met landschapselementen. Passen en meten met de bufferstroken. Tot het laatst dubben over invulling van het bouwplan. Het nieuwe GLB houdt iedereen bezig. 2023 is het eerste jaar van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Dat gaat zeker niet zonder slag of stoot. Sommige zaken blijven onduidelijk. Langer wachten is echter geen optie. Het is tijd om aan de slag te gaan. ▶

1 februari 2023

Landschapselementen kunnen vanaf 1 februari al aan een bedrijf worden toegevoegd via Mijn Percelen. Ook zijn hier kaartlagen van bufferstroken en waterlopen beschikbaar.

1 maart - 15 mei 2023

De aanmeldperiode van het GLB, via de Gecombineerde Opgave. 15 mei is de peildatum voor grondgebruik en de opgave van eco-activiteiten.

16 mei - najaar 2023

Anders dan andere jaren kunnen er in deze periode nog beperkt wijzigingen worden doorgevoerd. Bijvoorbeeld als het niet lukt een bepaalde eco-activiteit uit te voeren.

Door Kirsten Graumans en Mariska Vermaas

De betalingsrechten zijn definitief verleden tijd. In plaats daarvan is 2023 het eerste jaar van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Grondgebonden premies en subsidies voor maatschappelijke diensten staan hierin centraal.

Het nieuwe GLB bestaat uit drie pijlers. Allereerst de basispremie per hectare. Die is gepland op €221 per hectare, al kunnen de daadwerkelijke hectarebedragen afwijken, afhankelijk van de aangevraagde subsidiabele hectares. Voor deze basispremie moet iedereen voldoen aan tien Goede landbouw- en milieucriteria (GLMC's). Meest opvallende GLMC's: de verplichte bufferstroken, bodembedekking, gewasrotatie en 4% niet-productief areaal. Daarnaast is er een toeslag van €54 voor de eerste 40 hectare.

De tweede pijler is de eco-regeling: een soort keuzemenu, waarin bedrijven zelf kunnen kiezen aan welke activiteiten ze willen meedoen. Iedere activiteit is goed voor een bepaalde waarde en bepaald aantal punten. De optelsom daarvan kan goed zijn voor een bepaalde extra hectarepremie: brons (€60), zilver (€100) of goud (€200).

Als derde pijler is er het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), waaronder de bekende akkerranden. Gebiedsaanvragen hiervoor zijn inmiddels gedaan.

Drie pijlers: de basispremie, de eco-premie, en de ANLb- subsidie

15 oktober - 30 november 2023

De definitieve GLB-aanvraag doe je in deze periode. RVO laat weten dat dit ook de aanmeldperiode zal worden voor het GLB van 2024.

december 2023

Vanaf december ontvangen bedrijven de definitieve beschikking en uitbetaling. LNV heeft al eerder laten weten dat de GLB-betalingen aankomend jaar waarschijnlijk later zullen zijn, door vertraging van de aanmeldperiode. "Het huidige niveau van 95% tijdige betalingen in december zal substantieel lager zijn", aldus minister Schouten (op dat moment plaatsvervangend landbouwminister).

FOTO: MARK PASVEER

Welke voorwaarden gelden er voor de bufferstroken?

Een van de meest besproken onderdelen uit het nieuwe GLB vormen de bufferstroken. Vanaf 1 maart zijn deze sowieso ook landelijk verplicht vanuit de mestregels, zo is de bedoeling. Een conceptvoorstel hiervoor ligt bij de Tweede Kamer. Wat kan en mag er straks met de bufferstroken?

Veel fouten op de bufferstrookkaart. RVO: 'Ga uit van realiteit'

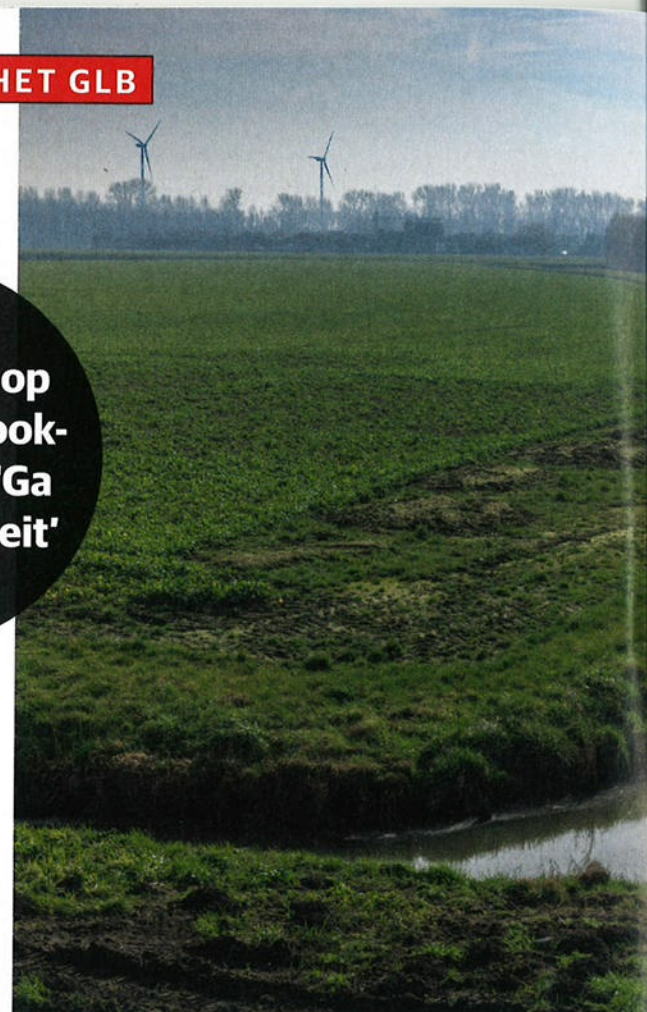
Welke voorwaarden gelden er voor bufferstroken?

Op de bufferstrook mogen vanuit de mestregels geen meststoffen worden gebruikt. Voor deelnemers aan het GLB geldt dat ze tevens geen gewasbeschermingsmiddelen mogen gebruiken op de bufferstroken.

Hoe breed moet een bufferstrook zijn?

Een bufferstrook langs een gangbare watervoerende sloot is 3 meter breed. Wanneer deze bufferstrook meer dan 4% van het perceel zou betreffen, mag de bufferstrook versmald worden naar 1 meter. Is het dan nog steeds meer dan 4%, dan mag een bufferstrook van 0,5 meter worden aangehouden.

Langs ecologisch kwetsbare wateren, of water dat is aangewezen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW), geldt een bufferstrook van 5 meter. Bij KRW-wateren is het mogelijk af te schalen naar 3 meter als de strook meer dan 4% van het perceel zou betreffen. Bij

KRW-water smaller dan 10 meter kan om diezelfde reden afgeschaald worden naar 3 of 1 meter bufferstrook. Langs een droge sloot – waar tussen 1 april en 1 oktober geen water in staat – moet een bufferstrook van 1 meter worden aangehouden.

Mag ik gewassen telen op de bufferstrook? En mag ik de bufferstrook maaien en ervan oogsten?

In principe wel. De nieuwe mestregels (op dit moment echter nog niet definitief) en het GLB hebben alleen betrekking op het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. De bestaande teeltvrije zones uit

FOTO HANS PRINSEN

Moet er een bufferstrook langs een greppel? Een greppel telt niet als sloot als dieren er makkelijk doorheen of overheen kunnen lopen. Bij een greppel hoeven geen bufferstroken. Is de greppel of geul te diep of te breed voor vee om te passeren? Dan geldt het als sloot en moeten er wel bufferstroken worden aangehouden. Let op: het graven of dempen van sloten is melding- of vergunningplichtig bij waterschappen.

FOTO PETER ROEK

Langs sloten en watergangen moeten verplichte bufferstroken worden aangehouden. Vanuit het GLB vanaf 1 januari dit jaar, vanuit de mestregels vanaf 1 maart, zo is de bedoeling.

Mag ik koeien weiden op de bufferstrook? En heeft dit consequenties voor mijn stikstofgebruiksnorm?

Er mogen koeien geweid worden op de bufferstrook, mits de bufferstrook niet wordt gebruikt als niet-productief areaal. In het 7e Actieprogramma nitraatrichtlijn is opgenomen dat bij beweiding een (grondsoort- en gewasafhankelijke) korting op de stikstofgebruiksnorm kan volgen voor het perceel, omdat er dan strikt genomen mest op de bufferstrook komt. Dit is in de uitvoeringsregels echter niet opgenomen. RVO laat weten dat wijzigingen met betrekking tot de stikstofgebruiksnorm later dit jaar worden bekendgemaakt.

Waar begint de bufferstrook?

Bufferstroken beginnen in principe bij de insteek van de sloot. Uitzondering is wanneer sprake is van een flauw talud: een talud dat ten minste 2 meter breed is vanaf de waterlijn tot aan de insteek en met een helling die niet steiler is dan 1:3. In dat geval begint de bufferstrook 1 meter vanaf de waterlijn, zoals vastgelegd op de RVO-kaarten.

Moet ik bufferstroken zelf intekenen in Mijn Percelen?

Dat hangt af van de situatie, zo laat RVO weten. Staat er een ander gewas op de bufferstrook ten opzichte van het hoofdperceel, dan teken je hem in. Als je hem inzet als niet-productief areaal of gebruikt voor een eco-regeling (bijvoorbeeld bufferstrook met kruiden), dan moet je hem ook als apart perceel intekenen. Maar staat hetzelfde gewas op de bufferstrook als op het hoofdperceel en wordt hier geen aparte activiteit uitgevoerd, dan hoeft je deze niet afzonderlijk in te tekenen. RVO heeft de bufferstroken zelf ook al op de kaartlaag bufferstroken ingetekend.

De bufferstrook zoals in Mijn Percelen staat klopt niet met de werkelijkheid. Wat nu?

RVO laat weten: ga in dat geval uit van de realiteit. Onjuiste bufferstroken en waterlopen kunnen worden doorgegeven via de Gecombineerde Opgave. Bij twijfel over het type sloot, of de breedte van de bufferstrook, kunnen boeren contact opnemen met RVO voor nader advies.

RVO laat weten dat bedrijven voor de mestplaatsingsruimte zelf de oppervlakte van de bufferstrook moeten vaststellen en in mindering moeten brengen van de totale oppervlakte die bemest mag worden.

het activiteitenbesluit en de regels die hiervoor gelden blijven wel van kracht.

Het telen/oogsten/maaien van gewassen kan vanuit het GLB wel verboden zijn als je bepaalde eco-activiteiten uitvoert op de bufferstrook, of wanneer je de bufferstroken inzet als niet-productief areaal.

Tellen de bufferstroken mee voor mijn mestplaatsingsruimte?

Nee. In de derogatiebeschikking staat dat er geen mest gebruikt mag worden op de bufferstrook. Dat betekent dat de bufferstrook niet meetelt voor de plaatsingsruimte.

De bufferstroken tellen niet mee voor de mestplaatsingsruimte. De plaatsingsruimte wordt daardoor op bedrijfsniveau kleiner.

FOTO HANS PRINSEN

Weidegang op de bufferstrook kan gevolgen hebben voor de stikstofgebruiksnorm.

FOTO KOOS GROENEWOLD

Landschapselementen registreren: een flinke klus

Wie nu 15 percelen heeft in de RVO-applicatie Mijn Percelen, heeft er straks misschien wel 50. Het is het gevolg van de registratie van landschapselementen. Landschapselementen zoals sloten, hagen en bomen tellen voortaan ook mee als subsidiabele grond.

In het nieuwe GLB is een belangrijkere rol weggelegd voor landschapselementen, zoals sloten, bomen(rijen), singels, hagen, houtwallen, poelen, rietland en schouwpaden. Voortaan tellen ze mee als subsidiabel areaal voor de basispremie.

Dat betekent dat al deze landschapselementen geregistreerd moeten worden via Mijn Percelen op de RVO-website. RVO heeft een kaartlaag klaargezet met deze elementen. Vanuit daar is het in de meeste gevallen vooral een kwestie van 'claimen'; RVO weet in de meeste gevallen wel dat deze landschapselementen er liggen, maar niet bij wiens bedrijf ze horen.

Duidelijke naamgeving

Het betekent een flink karwei. RVO schat in dat bij een gemiddeld bedrijf dat nu zo'n 15 percelen in Mijn Percelen heeft staan, dit er komend jaar 50 kunnen worden met het toevoegen van de elementen. Het advies is om alle percelen duidelijke namen te geven, en landschaps-

elementen die hierbij horen de naam van het perceel plus de naam van het element mee te geven. Dit om het overzicht te bewaren.

Een ander advies: begin eerst met alle percelen er goed in zetten en waar nodig aan te passen. 60% van de bedrijven ziet dit jaar voor het eerst het resultaat van de BGT-check (Basisregistratie Grootchalige Topografie).

Wanneer mag je ze opgeven?

Het registreren van landschapselementen is aan een aantal regels gebonden. Deze moeten eigendom zijn, of gehuurd of gepacht, of de eigenaar moet mondeling of schriftelijk toestemming geven dat deze in gebruik zijn bij degene die ze wil registreren. Het peilmoment

**Landschaps-
elementen
opgeven
verplicht voor
deelname
aan GLB**

Voor 'lijnvormige' landschapselementen zijn er specifieke voorwaarden wat betreft hun ligging ten opzichte van het perceel.

FOTO HANS PRINSEN

FOTO MARK PASVEER

FOTO MARK PASVEER

hiervoor is 15 mei 2023.

Landschapselementen moeten op landbouwgrond liggen of eraan grenzen. Daarbij mag het element niet volledig omgeven zijn door niet-landbouwgrond. Qua afstand tot het perceel is er een klein beetje speling: landschapselementen kunnen worden opgegeven als de afstand tussen het element en de landbouwgrond minder dan 5 meter is.

Oppassen met dubbele claims sloten

RVO waarschuwde boeren recent in een webinar op te

passen met dubbelclaims van landschapselementen, met name sloten. In tegenstelling tot bij gewone percelen, zijn er bij sloten bijna altijd twee gebruikers. Het advies is om in dit geval afspraken te maken over hoe de landschapselementen worden opgedeeld.

Landschapselementen moeten op landbouwgrond liggen of hieraan grenzen.

FOTO MARK PASVEER

In het systeem zijn twee mogelijkheden om een sloot te splitsen: op de kadastrale grenzen of in het midden. RVO adviseert boeren in dat geval 'af te knippen' op de kadastrale grens.

Kun je er ook voor kiezen landschapselementen niet op te geven?

Nee, zo laat RVO weten: als je meedoet, moet je alle subsidiabele grond opgeven. Veel landschapselementen tellen vanaf dit jaar mee als subsidiabel areaal voor de basispremie. Landschapselementen die aan die criteria voldoen, moet je dus opgeven.

Onder het GLB geldt ook een instandhoudingsplicht voor landschapselementen. Wat betekent dit als je deze allemaal opgeeft: mag je straks een boom langs je perceel dat je hebt opgegeven nooit meer kappen?

Aan de instandhoudingsplicht verandert niets ten opzichte van hoe het was, laat RVO desgevraagd weten. Instandhouding is veelal op provinciaal en gemeentelijk niveau geregeld. Het is provinciale of gemeentelijke regelgeving of je een boom mag kappen en of je hier een vergunning voor nodig hebt. Dat staat los van deze registratie van landschapselementen.

Landschapselementen kunnen ook ingezet worden voor de eco-regeling, bijvoorbeeld in het geval van heggen, hagen en bomen voor de activiteit 'houtig element'.

Puzzelen met eco-regeling en simulatietool

Kruis in de eco-regeling alle activiteiten aan die ook maar enigszins van toepassing zijn op jouw bedrijf. Dat adviseert Teun de Jong, voorzitter van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond. "Want het kan er wel weer af, maar niet meer bij."

In de Gecombineerde Opgave kan iedereen aangeven aan welke eco-activiteiten hij dit jaar wil meedoen, in het kader van het nieuwe GLB. De eco-regeling is een belangrijk nieuw onderdeel van het nieuwe GLB. In Nederland is ervoor gekozen om deze in te vullen met een 'keuzemenu'.

In totaal zijn er dit jaar 22 eco-activiteiten om uit te kiezen, variërend van het aanhouden van langjarig grasland en extra weidegang voor melkveehouders, tot het vroeg oogsten van suikerbieten en het telen van bijvoorbeeld bepaalde conserven voor de akkerbouw. Bedrijven kunnen zelf kiezen aan welke activiteiten zij wel of niet willen meedoen.

Hoe meer punten, hoe hoger de premie

Hoe meer waarde en punten worden gescoord, hoe hoger de ecopremie zal zijn. In totaal zijn er drie niveaus

FOTO: MARK PASVEER

die gehaald kunnen worden, met bijbehorende extra hectarepremie: brons (€ 60), zilver (€ 100) en goud (€ 200).

De aanmelding gebeurt via de Gecombineerde Opgave, maar lukt het bijvoorbeeld niet om een bepaalde eco-activiteit uit te voeren, dan kan dit later in het jaar nog worden aangepast. Bijvoorbeeld wanneer het weer vroeg oogsten van een gewas niet toestaat. Zaak is dan

GLB gaat bij vang- en rustgewassen stap verder dan mestbeleid

De basisvoorwaarden voor de basispremie - de zogeheten Goede landbouw- en milieueconditie (GLMC's) - kennen veel overlap met andere regelgeving, bijvoorbeeld met het mestbeleid. Dit speelt met name bij bodembedekking (GLMC 6) en gewasrotatie (GLMC 7).

In GLMC 6 is opgenomen dat de bodem bedekt moet blijven. Land dat uit productie is gehaald, moet uiterlijk 31 mei bedekt zijn met een vanggewas of met gewasresten. De bedekking moet tot 31 augustus blijven staan. Na de hoofdteelt moet op (lichtere) klei tussen 1 augustus en 30 november minimaal 8 weken 80% van het bouwland bedekt zijn met gewasresten of een (vang)gewas. Op zware klei geldt de plicht voor 6 weken tussen 1 augustus en 1 november; op zand, löss en veen geldt dit van 1 oktober tot 1 februari. Bij maaieteelt geldt dit ook op klei en veen in de Nutriënten Verontreinigde gebieden (NV-gebieden).

De GLB-regels voor vanggewassen gaan verder dan het mestbeleid. Daarin staat alleen dat een vanggewas verplicht is na mais op zand en löss, en na maaieteelt in NV-gebieden. Dit moet afhankelijk van het type vanggewas uiterlijk 1 oktober of 31 oktober gezaaid zijn. Het ministerie werkt aan de stimuleringsregeling voor het tijdig inzaaien van vanggewassen na andere gewassen op zand en löss, waarbij een korting op de gebruiksnorm geldt wanneer het vanggewas na 1 oktober wordt gezaaid. De regeling moet dit jaar ingaan.

Verplichte rotatie uitgesteld

GLMC 7 - verplichte gewasrotatie om bodemgezondheid te verbeteren - wordt vanwege de oorlog in Oekraïne in heel Europa een jaar uitgesteld. Verplichte gewasrotatie is echter ook opgenomen in het mestbeleid, waardoor zowel deelnemers aan het GLB als niet-deelnemers verplicht zijn om op zand- en lössgrond eens in de vier jaar een rustgewas te telen.

Rustgewassen zijn niet-uitspoelingsge-

voelige gewassen die ook een positief effect hebben op de bodemkwaliteit. De lijst met rustgewassen voor het mestbeleid is langer dan die voor het GLB. Bij de lijst voor het mestbeleid wordt alleen gekeken naar uitspoeling van nutriënten en bodemkwaliteit, waarbij 68 gewassen voldoen.

Bij het GLB wordt ook gekeken naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Voor het GLB zijn 39 rustgewassen aangewezen. De meest gangbare rustgewassen als granen en grassen staan op beide lijsten. Vanaf 2027 wordt de frequentie van het rustgewas in het GLB opgebouwd naar eens in de drie jaar. Voor het mestbeleid wordt de frequentie alleen opgebouwd als dat nodig is vanwege de waterkwaliteit.

Voor het GLB moet ieder bedrijf daarnaast op minimaal 1/3 van het bouwland een ander gewas telen als hoofdteelt, of een of meer vervolgteelten na de hoofdteelt. Bedrijven met meer dan 75% grasland zijn vrijgesteld van de verplichte gewasrotatie op bouwland.

Pootardappelen stonden in eerste instantie niet op de lijst van gewassen die in aanmerking komen voor de eco-activiteit vroeg rooien. Het vroeg rooien van pootardappelen (voor 1 september) is deze maand alsnog toegevoegd.

René Meems, adviseur bij Countus, ziet dat per bedrijf verschilt wat interessant is om te doen met de eco-regeling. "We merken wel dat een stikstofbindend gewas heel veel kan betekenen, zowel qua extra uitbetaling via de ecopremie als als verplicht rustgewas", zo zegt hij. Stikstofbindende gewassen zoals luzerne en veldbonen geven veel waarde in de eco-regeling. Een kleine oppervlakte hiervan kan soms erg interessant zijn. "Als je daarmee het verschil kunt maken tussen zilver en goud, heb je het bij een bedrijfsomvang van 100 hectare toch over een leuk bedrag."

Doorrekenen met simulatietool

RVO heeft een simulatietool online gezet, waarmee je op bedrijfsniveau deelname aan de eco-regeling kunt doorrekenen. De simulatietool was in eerste instantie inhoudelijk niet volledig; dat is hij nu wel. Updates worden nog gedaan voor de gebruiksvriendelijkheid.

22

activiteiten in de eco-regeling

5

doelen waarop punten gehaald moeten worden

3

niveaus van ecopremie

wel om te zorgen dat je marge inbouwt bij onzekerheden, om nog altijd voldoende waarde/punten te hebben voor de drempelwaarde van het niveau dat je wilt halen.

Een goede start is om te beginnen met aanmelden van activiteiten die je toch al doet. Bijvoorbeeld wanneer de bieten toch al vroeg geoogst worden, omdat ze in de eerste ronde meegaan, of wanneer je al een groenbedekker hebt staan dit jaar, van 1 januari tot 1 maart.

Hoe zit het met de 4% niet-productief areaal?

Een van de basisvoorwaarden van het nieuwe GLB is een verplichting om 4% van het bouwland niet-productief te laten. Bedrijven die in aanmerking willen komen voor de basispremie moeten hier straks aan voldoen.

De 4% kan ingevuld worden met akkerranden en groene braak, maar ook landschapselementen zoals sloten en bomen (rijen) tellen hiervoor mee.

De 4%-eis gaat echter in principe dit jaar nog niet in. De eis is vanuit Europa één jaar uitgesteld vanwege de oorlog in Oekraïne en zorgen over de wereldwijde voedselproductie. Dit betekent dat boeren hier dit jaar nog niet aan hoeven te voldoen om de basispremie te krijgen.

Het betekent echter niet dat

de 4%-eis dit jaar helemaal niet relevant is. Voor wie meedoet aan het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, of wil meedoen aan de eco-regeling, duikt de 4% niet-productieve grond wel weer op. Voor de eerste 4% niet-productief areaal mag een bedrijf geen inkomstenderving vergoed krijgen. Het is ook voor bedrijven die meedoen aan deze regelingen niet verplicht om dit jaar 4% van hun bouwland niet-productief te laten.

Alles opgeven

Wel is het zo dat bedrijven al hun niet-productief areaal moeten opgeven. Is het dit jaar minder dan 4%, dan is dit goed, zo laat RVO weten.

Maar wie vervolgens meedoet aan bijvoorbeeld de eco-activiteiten groene braak of kruidenrijke

bufferstroken, mag dan de waarde van de omvang die nog nodig is om te voldoen aan de 4%-eis niet gebruiken voor de berekening van premie binnen de eco-regeling.

Let op, zo laat RVO weten, het is geen keuze om maar een deel van het niet-productief areaal 'in te zetten'. Wat er is, wordt tot de 4% meegerekend.

Vanaf 2024 zullen bedrijven ervoor moeten zorgen dat ze tot die 4% komen, bijvoorbeeld door het aanleggen van extra akkerranden.

Er is dit jaar nog één andere uitzondering: bedrijven mogen in 2023 op maximaal 96% van het bouwland mais of soja telen.

Uitzondering in 2023 voor de eis van 4% niet-productief bouwland